

НАУКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕКИ

УДК 024:004(477)

РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНИХ СКЛАДОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ІНФОРМАЦІЙНОГО
ОБСЛУГОВУВАННЯ В ПРОВІДНИХ БІБЛІОТЕКАХ УКРАЇНИ

О.О. Ісаєнко

Комплексне дослідження розвитку інноваційних складових технологій інформаційного обслуговування (ІО) проводилося 2006-2007 рр. безпосередньо в 14 провідних бібліотечних установах України. Проаналізовано приклади впровадження інновацій у роботу бібліотек, які систематизовано за відповідними технологіями ІО.

Ключові слова: інформаційне обслуговування (ІО), технології ІО, бібліотечні інновації.

Complex research of development of innovative component technologies of informative service (IS) was conducted in 2006-2007 directly in 14 leading establishments of libraries of Ukraine. The examples of introduction of innovations are analysed in work of libraries which are systematized on the proper technologies of IS.

Комплексне дослідження з вивчення інноваційних складових технологій ІО проводилося 2006-2007 рр. безпосередньо в бібліотечних установах [3] і охопило 4 національні бібліотеки України, 4 державні бібліотеки України, 3 бібліотеки іноземних держав, що розташовані на території України, та 3 бібліотеки провідних вищих навчальних закладів (ВНЗ) країни державної та недержавної форми власності¹. У ході дослідження, поміж інших питань, вивчався розвиток інноваційних складових надання інформаційних послуг та створення інформаційних продуктів бібліотеками. Теоретичне обґрунтування бібліотечної інноватики та типо-видову структуру ІО сучасної бібліотеки висвітлено

в окремих статтях [1, 2]. За результатами ж проведеного дослідження в описовій формі було запропоновано технологічну модель ІО читачів сучасної бібліотеки [4].

Діяльність кожної бібліотеки спрямована на якнайповніше, високопрофесійне та оперативне задоволення інформаційних потреб і запитів користувачів шляхом пропонування та надання останнім у зручній для них формі відповідної сукупності бібліотечно-інформаційних (видача документів у читальний зал, виконання усної фактографічної довідки, адресний пошук у базі даних (БД) тощо) та інформаційно-технічних (сканування, ксерокопіювання, фотографування тощо) послуг. Йтиметься виключно про бібліотеч-

Національні бібліотеки України: Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського (НБУВ), Національна парламентська бібліотека України (НПБУ), Національна наукова медична бібліотека України (ННМБУ), Національна бібліотека України для дітей (НБУД);

державні бібліотеки України: Державна науково-технічна бібліотека України (ДНТБУ), Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О.Сухомлинського (ДНПБУ), Державна історична бібліотека України (ДІБУ), Державна бібліотека України для юнацтва (ДБУЮ);

бібліотеки іноземних держав: Центр знань та інформації Британської Ради (ЦЗІ БР), Інформаційний центр та Бібліотека Гете-Інституту (ІЦБ ГІ), Медіатека-Інформаційний центр Французького Культурного Центру (МІЦ ФКЦ);

бібліотеки ВНЗ: Наукова бібліотека ім. М.Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка (НБ КНУШ), Науково-технічна бібліотека ім. Г.І.Денисенка Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут" (НТБ КПІ), Міжнародний бібліотечно-інформаційний центр ім. Ярослава Мудрого Міжрегіональної Академії управління персоналом (МБІЦ МАУП).

но-інформаційні послуги, однак якщо інформаційно-технічна послуга є невід'ємною складовою бібліотечно-інформаційної, то ми будемо це вказувати. В деяких випадках ми розкриватимемо зміст тієї чи іншої послуги або порівнюватимемо аналогічні послуги, які надаються в різних бібліотеках шляхом зазначення технологічних особливостей їхнього виконання. Послуги аналізуватимуться за тим чи іншим видом технології інформаційного обслуговування. Більше уваги приділятиметься унікальним видам послуг, нетиповій формі або нетрадиційному способу їхнього виконання.

Найпоширенішим видом технології ІО є документне обслуговування. Такий вид послуг пропонується і виконується в усіх без виключень бібліотеках. Найбільш складна і багатогранна система документного обслуговування функціонує в НБУВ. Це обумовлено великою кількістю галузевих та спеціалізованих читальних залів (з 1989 р. бібліотека переїхала в новий корпус, на даний момент, з урахуванням тимчасового обслуговування у Філії № 1, загалом їх нараховується двадцять), які мають автономні довідково-пошукові апарати (ДПА), що потребує безпосередньої присутності читача в одному з корпусів бібліотеки для пошуку, замовлення і отримання документів, і фонди яких були укомплектовані за галузевою (гуманітарного профілю і природничого та технічного профілів), змістовою (публікацій ООН, бібліотекознавчої літератури, зарубіжної україніки тощо), типо-видовою (картографічних видань, образотворчих мистецтв, газетний, дисертацій тощо), мовно-територіальною ("Австрійська бібліотека", "Іранська бібліотека", "Юдаїка", періодичних видань іноземною мовою) та ціннісно-хронологічною (стародруків і рідкісних видань, бібліотечних зібрань та історичних колекцій, рукописів тощо) характеристиками. Доступ до фондів деяких спеціалізованих читальних залів передбачає письмове підтвердження від читача в потребі користування ними. Підвищену увагу та особливу ретельність з обліку та видачі документів читачам приділяють співробітники читальних залів, які мають у своєму фонді рідкісні та особливо цінні видання. Також історично склалося так, що для окремих категорій читачів (академіків, членів-ко-

респондентів, докторів та кандидатів наук) у головному корпусі бібліотеки функціонує дві відокремлених наукових читальних зали для роботи в затишній атмосфері, а також дані категорії читачів мають можливість замовляти літературу з-за меж бібліотеки по телефону.

В інших національних та державних бібліотеках України документне обслуговування здійснюється за подібним принципом, щоправда в менших чи значно менших масштабах.

Особливістю документовидачі в НБУД та ДБУЮ є індивідуальна форма її здійснення, в результаті чого відбувається максимальне скорочення часу (від 5 хв. з підсобного та до 15 хв. з основного фондів) від замовлення документів до їхньої видачі читачеві. Це обумовлено психологічно-віковими характеристиками основної категорії користувачів – відсутність терпіння, швидке переключення уваги і зацікавленості тощо.

Видача книжок на абонементнах навчальної літератури в НТБ КПІ та НБ КНУШ відбувається як в індивідуальній, так і в груповій формах. Остання значно спрощує роботу бібліотекарів і економить час співробітникам бібліотеки та студентам.

Окрім того, значною проблемою для переважної більшості бібліотек є розміщення їхніх фондів у різних, територіально розмежованих приміщеннях (філіях, депозитарних сховищах тощо). Типовими ситуаціями в процесі документного обслуговування є, у кращому випадку, прийом замовлення сьогодні, а видача документів завтра, або відсилання користувача у філію чи сховище через неможливість доставити необхідні йому документи. Також доставка документів з інших приміщень у головне здійснюється переважно громадським транспортом.

Найбільш спрощеною та швидкою видача різних видів документів на абонемент та користування останніми у читальному залі є в усіх трьох бібліотеках іноземних держав. Принципових відмінностей у системі та технології документовидачі в ЦЗІ БР (з 1992 р.), МІЦ ФКЦ (з 1994 р.) та ІЦБ ПІ (з 1996 р.) не було виявлено. Попри малий обсяг фондів, у даних бібліотеках пропонуються різні види

документів: газети, журнали, книги, компакт та відео касети, CD, DVD, користування якими можливе як удома, так і безпосередньо у читальних залах, в яких обладнані відповідні місця: для перегляду преси і читання книжок, прослуховування музики, літературних творів та навчальних програм, перегляду документальних і художніх фільмів та навчальних і пізнавальних програм. Також слід відзначити наявність лише ЕК (одне читацьке автоматизоване робоче місце (АРМ)) на весь фонд бібліотеки, вільний доступ користувачів до всього фонду та переважно самообслуговування читачів.

У ДНПБУ з 2003 р. здійснюється комплексне документно-інформаційне забезпечення (монографії, статті з періодичних видань і збірників наукових праць різними мовами, вирізки з газет і журналів, робочі зошити та рукописний аркушевий матеріал знаменитого педагога, його публічні та сімейні фотографії, відеозаписи, вичерпна картотека наукових робіт дослідника і праць про нього) та консультативно-експертна допомога при роботі у читальному залі імені В.О.Сухомлинського – науковій лабораторії з вивчення і дослідження науково-прикладного доробку педагогічної школи Сухомлинського.

Іншим видом технології ІО є довідково-бібліографічне обслуговування (ДБО) та консультування, зокрема – в роботі з електронними ресурсами. Виконання різних видів усних і письмових довідок, в тому числі з використанням власних і зовнішніх БД, складання тематичних списків, укладання рекомендаційних і науково-допоміжних покажчиків, консультування біля каталогів, бібліографічне доопрацювання читацьких вимог, визначення класифікаційних індексів, бібліографічний супровід тем за замовленням користувача, складання бібліографічних описів та оформлення списків літератури до наукових праць, консультування при роботі з електронними ресурсами тощо є традиційними і звичними формами ДБО для більшості досліджуваних нами бібліотек. Особливо потужну та комплексну роботу в цьому напрямку проводять НБУВ, НПБУ, ННМБУ, ДНТБУ, ДІБУ, ДНПБУ та ДБУО.

Особливістю ДБО в НБУД є те, що, з огляду на віковий ценз користувачів (дошкільнята – учні дев'ятих класів) і нездатність останніх самостійно не лише здійснювати інформаційний пошук, а й навіть чітко сформулювати тему свого запиту, воно практично не має консультативної форми, а весь процес визначення, формулювання й уточнення теми запиту, пошук та підбір матеріалів виконується черговими бібліотекарями-бібліографами. Також різноманітні візуальні та друковані інформаційно-довідкові матеріали про послуги, що надає бібліотека, та про заходи, які вона проводить, виконуються в яскравій, оригінальній, заохочувальній формах.

Читачі НБУВ, які займаються науковими дослідженнями, мають можливість отримати інформацію про наявність того чи іншого видання у фондах бібліотеки, навіть якщо вони мають лише неповні або часткові бібліо-графічні відомості про нього. Співробітники сектора консультації з каталогів у такому випадку виконують тотальний пошук за всіма каталогами і картотеками бібліотеки, а також за всіма доступними довідковими та бібліо-графічними джерелами. На такий пошук інколи витрачається до двох тижнів.

У ДНПБУ є універсальний, а в ННМБУ – галузевий фонди патентних документів та науково-технічної документації, користування якими потребує певних знань та навичок роботи з ними читача. Обидві бібліотеки проводять різні види формального патентного пошуку з оформленням довідки про пошук, виконують спеціалізовані довідки за патентними джерелами, нормативно-технічною документацією та нормативно-правовими матеріалами, а також надають консультативну допомогу (або ж здійснюють дану роботу самостійно) з методики пошуку та складання і оформлення матеріалів для отримання охоронних документів на винаходи, промислові зразки та товарні знаки. Особливістю роботи ДНПБУ є те, що черговий бібліотекар проводить виключно консультування, а фактичне виконання таких робіт здійснюється (з 1990 р.) із залученням відділу договірної роботи. Натомість, в ННМБУ співробітники відповідного відділу докладають усіх зусиль для надання користувачам вичерпної консультативної та посильної практичної допомоги.

Специфічну форму довідково-бібліографічної роботи зі своїми читачами проводить ДБУЮ. Бібліотека, у співпраці з іншими інституціями, з 2001 р. готує і видає низку анотованих пізнавально-навчальних довідково-рекомендаційних бібліографічних міні-показників з актуальних тем і питань сьогодення (СНІД, наркоманія, брутальне поводження вдома, проституція, секс, кримінальна відповідальність тощо), які хвилюють і бентежать молодь та їхніх батьків. На сторінках видань у доступній та відвертій формах подається історія розвитку питання, ознайомча, енциклопедична та статистична інформація, роз'яснення фахівців, а також вказуються адреси та телефони медичних установ та соціальних служб, які розміщені в усіх районах міста, де можна отримати вичерпну інформацію, безкоштовну консультацію та фахову допомогу. Фактично, ДБУЮ, співпрацюючи з медично-реабілітаційними установами, соціальними центрами та відділами, службами соціально-психологічної адаптації тощо виконує соціальну функцію із запобігання, стримування та протидії соціально-небезпечним процесам, які захлеснули найбільш незахищені верстви населення – юнацтво та молодь.

Одним із пріоритетних напрямів ДБО НПБУ, в якій 1999 р. був створений Відділ інформаційного забезпечення Верховної Ради України (ВРУ), є підготовка довідково-інформаційних та фактографічних матеріалів на запити народних депутатів, їхніх помічників, парламентських комітетів і фракцій, а також службовців апарату ВРУ, підбір і формування бібліографічно-інформаційних матеріалів, у співпраці з Інформаційним управлінням апарату ВРУ, до законопроектів, що розглядаються на сесіях ВРУ. Як ексклюзив, 2005 р. НПБУ було здійснено підготовку індивідуальних бібліографічних списків (інтерв'ю, виступи, персоналії) всім народним депутатам ВРУ четвертого скликання. Також з 1998 р. для читачів бібліотеки стало можливим виконання довідок із правових питань з використанням БД "Ліга. Закон" та БД ВРУ.

Також слід сказати про нетипові форми бібліографічного та довідкового інформування користувачів бібліотек. У ДБУЮ з 2005 р.

здійснюється інформування користувачів про нові надходження до бібліотеки через електронну пошту (ЕП). А в ЦЗІ БР з 2001 р. кожний користувач бібліотеки може підписатися на таку послугу як щотижневе інформування про заходи і новини з життя бібліотеки через ЕП.

Корисною послугою в усіх бібліотеках іноземних держав з початку свого функціонування є надання повної довідкової інформації про систему освіти і організацію навчання, мову, культуру, діяльність наукових, мистецьких, державних та інших організацій і установ, візовий режим, транспортно-туристичну інфраструктуру, історичні та культурні пам'ятки тощо у Великій Британії, Франції чи Німеччині відповідно.

Наступним видом технології ІО є реферативно-аналітичне та концептографічне (прогностичне) забезпечення. Продукти інформаційно-аналітичної діяльності бібліотек, які стали доступними широкій громадськості, з'явилися порівняно недавно. Загалом до аналітичної інформаційної продукції ми відносимо: реферування літератури, яке відбувається в рамках наповнення ЕК бібліотек; створення аналітичних оглядів та укладання поточних тематичних реферативних збірників; вибіркове розповсюдження інформації, диференційоване забезпечення процесів керівництва, оперативне аналітичне інформування науковців та керівного складу відповідних міністерств, комітетів, відомств, галузевих Академій наук та Національної академії наук України тощо. Усі національні та державні бібліотеки України, а також НБ КНУШ, яка є науково-методичним центром для бібліотек ВНЗ, різною мірою займаються майже всіма формами інформаційно-аналітичного обслуговування. Найактивніша робота в цьому напрямку проводиться в НБУВ, а також в НПБУ, ННМБУ та ДНТБУ.

У НБУВ, яка вже багато років є лідером у цій сфері діяльності, з 1995 р. функціонує Служба інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади (СІАЗ), що готує матеріали, орієнтовані на задоволення інформаційно-аналітичних запитів органів державної влади всіх рівнів, громадських організацій, економічних структур, наукових працівників, які цікавляться суспільствознав-

чою тематикою. Також НБУВ здійснює формування національних реферативних ресурсів шляхом підготовки до друку та видання на компакт-дисках галузевих серій Українського реферативного журналу "Джерело", чим забезпечує вільний доступ до інформації про результати наукової діяльності вітчизняних учених і фахівців та активно сприяє входженню України до міжнародної системи наукових електронних комунікацій. В межах даного проекту з 1998 р. також відбувається наповнення загальнодержавної реферативної БД.

У ННМБУ традиційно впродовж кількох десятиріч, проте значно меншими обсягами, здійснюється централізований аналітичний розпис матеріалів конференцій, з'їздів, симпозіумів різного рівня та статей медико-біологічного профілю з іноземних журналів.

Технології виставкової, навчальної, виховної, дозвілевої та культурно-просвітницької роботи, організації наукових, мистецьких та інших заходів, популяризаторської, рекламної і маркетингової діяльності та PR (паблік рілейшнз – зв'язки з громадськістю) – технології інформаційно-комунікативної діяльності – є надзвичайно цікавими і різноманітними та широко представлені в усіх без виключень бібліотеках. Серед найуживаніших форм такого обслуговування можемо виділити такі: підготовка інформаційно-книжкових та мистецьких виставок (в т. ч. виїзних, а також які є складовим елементом інших заходів – презентацій, конференцій тощо), проведення ознайомчих та тематичних екскурсій по бібліотеці, презентацій книжок та інших літературно-мистецьких проєктів, літературно-художніх вечорів і зустрічей, і конференцій, Днів спеціаліста, інформації тощо, бібліографічних оглядів та інших навчальних і пізнавальних заходів з підвищення бібліотечно-бібліографічної культури читачів, комплексних науково-інформаційно-культурно-бібліотечних заходів тощо. Зупинимо свою увагу на унікальних формах і видах візуально-масового обслуговування, що пропонують своїм користувачам бібліотеки.

У НТБ КПІ та ДБУЮ, як в бібліотеці, так і поза її межами – в гуртожитках, школах тощо, займаються організацією і проведенням лекцій,

зустрічей з актуальних питань сьогодення, особливо для молоді, на які запрошуються фахівці з Інституту психології, Управління у справах сім'ї та молоді, Інституту судових експертиз, інші фахівці, основними напрямками діяльності яких є протидія розповсюдженню алкоголізму, наркоманії, проституції тощо. Органічним доповненням цих заходів служать підготовлені бібліотечними та фахівцями з інших галузей бібліо-графічно-інформаційні та довідкові, в тому числі візуальні, матеріали, а також запрошення відвідати бібліотеки для детальнішого ознайомлення з даною проблематикою та багатьма іншими питаннями, які хвилюють молодь.

У НТБ КПІ існують так звані "виїзні бібліотеки", основу яких складають малозапитувані видання та художня література. Вони утворюються на літній період, видача книжок здійснюється в двох університетських таборах відпочинку. Також в бібліотеці стало традицією проведення навчальних і пізнавальних лекцій-практикумів для студентів КПІ та Київського обласного училища культури з питань бібліотечно-бібліографічної роботи, а також з інформаційної культури та роботи в Інтернеті і з базами даних.

У ДБУЮ у відділі мистецтв з 1986 р. для зацікавленої молоді проводяться цикли мистецьких зустрічей із фахівцями музеїв, ВНЗ, музичних та художніх шкіл, спілки поетів і письменників. Також з 2001 р. відбуваються коментовані групові відеоперегляди програм та фільмів з мистецтва. Поміж тим, бібліотека проводить різноманітні камерні та масові заходи, в тому числі виїзні, з популяризації знань та роз'яснювальної роботи із залученням фахівців різних напрямів.

НБУД є безумовним лідером за кількістю та різноманітністю видів і форм візуально-масового обслуговування. Серед найцікавіших можемо виділити наступні. У читальному залі відділу мистецтв з 1994 р. можливе індивідуальне прослуховування класичної, народної та сучасної музики, записаної на аудіокасеттах і CD, у навушниках. Також з 1997 р. існує окрема кімната з теле-відео технікою для групового перегляду мультфільмів, кінофільмів та казок з пізнавальними розповідями і подальшим обговоренням. У бібліотеці функціонує

кілька десятків гуртків, клубів, студій, читацьких об'єднань та майстерень, у межах яких доступні такі сервіси: проведення караоке-конкурсів (з 2001 р.); виготовлення ляльок та пошиття для них одягу; надання уроків акторської, у тому числі акторської дикції (з 2004 р.) та вокальної майстерності (з 1998 р.); навчання технікам плетіння, аплікації, вишивання тощо. Окреме місце займає організація і проведення всеукраїнських дитячих конкурсів "Книжка-саморобка", "Дитячий вірш" тощо.

У НБУВ для аспірантів, пошукувачів і молодих науковців систематично проводяться заняття-практикуми з підготовки та оформлення дисертаційних робіт. Також у Бібліотеці проводяться найпотужніші комплексні науково-книжково-літературно-мистецькі заходи, в межах яких відбуваються експонування книжкової виставки, наукові конференції, на відкритті виставки відбуваються презентації книжкової чи мультимедійної продукції або бібліотечного, книжкового, культурного, літературного чи інформаційного проекту, яку супроводжує виступ гурту народної самодіяльності в музичному супроводі чи естрадного виконавця тощо. Поміж тим, досить часто в НБУВ організують виставки живопису та інших напрямів і видів сучасного і народного мистецтва.

У ДНТБУ з 1990 р. поширеним явищем є організація і проведення книжково-інформаційних виставок на замовлення установ і організацій, у тому числі виїзних.

У ДІБУ з 1991 р. в рамках діяльності "Клубу історичної книги" проводяться комплексні інформаційно-бібліографічні художньо-мистецькі заходи, до яких входять: підготовка й експонування книжкової виставки (з обов'язковим візуальним оформленням – відео- чи фоторяд, полотна художників), презентація із застосуванням слайд-шоу чи кінопоказу, літературний чи мистецький вечір, оглядова екскурсія по Бібліотеці, демонстрація по телевізору впродовж місяця тематичних художніх та документальних стрічок.

В усіх бібліотеках іноземних держав постійно у прямій трансляції можна подивитися від одного до п'яти каналів англійського,

французького чи німецького телебачення відповідно. Також, як зазначалося вище, в читачів є вільний доступ до індивідуального користування аудіо-відео технікою. Загалом дані установи можна сміливо класифікувати як навчально-довідково-інформаційні медіа-центри.

Родзинкою діяльності ЦЗІ БР з 1998 р. є функціонування "дитячого куточка", який пропонує своїм маленьким користувачам такі послуги: читання дитячих книжок англійською мовою, груповий перегляд мультфільмів, фільмів, навчально-виховних та розважальних англійських програм під наглядом учителя-вихователя, заняття з вивчення англійської мови в ігровій формі. Також у бібліотеці з 1994 р. функціонує клуб "Book club", на щотижневих зібраннях якого обговорюють англійськомовну книжку або книжки певної тематики.

Окремим напрямом інформаційно-комунікативної діяльності бібліотек є видавнича діяльність. Окрім підготовки і випуску різноманітних рекомендаційних, науково-допоміжних та реєстраційних бібліографічних покажчиків та іншої довідково-бібліографічної продукції, важливе місце в роботі бібліотек посідає самостійна (чи у співпраці з іншою інституцією) підготовка і випуск фахової періодики, на сторінках якої розміщуються та аналізуються нормативні документи з бібліотечної справи, подаються методичні поради і рекомендації щодо функціонування бібліотек, розкривається історія бібліотечної та книжкової справи, оприлюднюються матеріали різноманітних досліджень тощо.

Зокрема, такими виданнями є: "Бібліотечний вісник" (НБУВ, з 1993 р.), "Бібліотечна планета" (НПБУ, з 1998 р.), "Світ дитячих бібліотек" (НБУД, з 2001 р.), "Бібліосвіт" (ДБУЮ, з 2001 р.), "Шкільна бібліотека" (ДНПБУ, з 2003 р.).

Технології "експертний висновок" у галузі книгознавства, бібліотекознавства, бібліографознавства та суміжних дисциплін є наступним видом технології ІО у бібліотеках. Потрібно зазначити, що даний вид технологій можуть виконувати лише потужні наукові бібліотечно-інформаційні центри країни, які мають висококваліфікований персонал, здатний вирішувати надзвичайно складні й унікальні

науково-інформаційні завдання. Технології "експертний висновок" не є новим видом бібліотечного Ю, проте раніше фахівці, науковці і дослідники бібліотечної справи не виокремлювали цей напрям у роботі бібліотечних установ. На нашу думку, виокремлення технологій "експертний висновок" є логічним і виправданим кроком, оскільки їхнє виконання потребує залучення фахівців екстракласу. Такі види послуг пропонують НБУВ та НПБУ.

НБУВ пропонує наступні послуги: атрибуція (з видачею письмової довідки) рідкісних (рукописних і стародрукованих) видань, творів образотворчого мистецтва, архівних документів; проведення наукової та мистецтвознавчої експертизи культурних цінностей та документів. Також НБУВ, за наявності надзвичайно цінного фонду стародрукованих та рукописних документів, виконує запити генеалогічного характеру з видачею листівки-довідки. Окрім цього, СІАЗ, на основі аналізу публікацій і виявленої інформації готує матеріали прогностичного характеру, в яких описуються події і процеси, які відбувались у минулому, вміщується оцінка діючого стану справ, а також аргументовано наводяться сценарії імовірного розвитку ситуації в тій чи іншій галузі чи секторі економіки.

НПБУ здійснює та документально оформлює експертну оцінку документів, представлених громадянами України з метою одержання дозволу на їхнє вивезення (переміщення, пересилання) через державний кордон України.

Також деякі бібліотеки, пропонуючи своїм користувачам унікальні послуги, використовують для їхнього виконання технології невластивих для бібліотеки видів діяльності.

НБУВ проводить консультаційно-вибіркову розшифровку рукописних текстів; здійснює фрагментарний переклад зі старо-слов'янської, латинської та польської мов зі стародруків та книгознавчих видань.

ННМБУ пропонує усні та письмові переклади з (на) іноземних мов статей, доповідей на конференціях, інструкцій з використання медичних препаратів і устаткування, витягів з історій хвороб, довідок про вакцинації, документів з питань організації охорони здоров'я тощо.

У ДБУЮ з 1993 р. функціонує Відділ літератури іноземними мовами, який пропонує своїм користувачам послуги лінгафонного кабінету, де читачі мають можливість працювати з аудіо та відео записами на касетах і дисках, проводить розвиваючі відеоуроки "Країнами і континентами", а також здійснює безплатне групове навчання іноземним мовам. Також у бібліотеці з 1998 р. працює штатний психолог, який надає анонімну індивідуальну консультативну допомогу та проводить групові проблемно-орієнтовані заняття і тематичні бесіди.

У МБІЦ МАУП в одному з двох читальних залів нового приміщення (з 2004 р.) є відокремлені кімнати для індивідуальних чи групових занять студентів або студентів з викладачами. Недоліком є те, що вони неізольовані від читального залу, проте це можна легко виправити, встановивши склопакети. Таким чином у даних кімнатах було б дуже зручно проводити різноманітні навчально-консультаційні, пізнавально-інформаційні та інші заходи, не перешкоджаючи відвідувачам читального залу.

Використана література

1. Ісаєнко О.О. Категоріальний апарат інноватики як основа для розуміння інноваційної бібліотечної технології / О.О.Ісаєнко // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В.І.Вернадського. – 2006. – Вип. 16. – С. 7-16.
2. Ісаєнко О.О. Типо-видова структура інформаційного обслуговування сучасної бібліотеки / О.О.Ісаєнко // Вісн. книжк. палати. – 2008. – № 12. – С. 17-19.
3. Ісаєнко О.О. Дослідження технологічних інновацій інформаційного обслуговування в провідних бібліотеках України / О.О.Ісаєнко // Документознавство. Бібліотекознавство. Інформаційна діяльність: Проблеми науки, освіти та практики : матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф. – К., 2008. – С. 44-45.
4. Ісаєнко О.О. Технологічна модель інформаційного обслуговування читачів сучасної бібліотеки / О.О.Ісаєнко // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія : наук. журн. – К., 2008. – № 2. – С. 38-44.